

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe 1 lună . . . 2 "

Numărul de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Numărul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisurile nu se în-
apoiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Infami!

(*) Celer slabi să le fie rușine și să caute a se îndrepta; iar cei cari la alegerile comitatense din urmă s'au dovedit nemernici, cenușă să-și pună pe cap și să caute ispășire, pentru că mare lovitură au dat cauzei naționale. Până acum și presa maghiară și oamenii stăpânirii scriau și vorbeau, adevărat, cu ură față de noi. Suportam însă ura lor, căci ea izvoră din temerea ce-o aveau văzându-ne încheși și hotărâți în luptă. Acum scriu însă în batjocură despre noi, semn că ne disprețuesc, pentru că ne-au văzut în unele părți tembeli și nepăsători; în alte părți ne-au văzut răi și pizmătoreși, în cât ne-am desbinat și am ajutat astfel să reușească ungerii; — în multe părți ne-am dovedit o turmă de bețivi și stricați, cu păstori păcătoși, cari de dragul rachiului iudevesc și a câtorva arginți de ai lui Iuda am uitat de sfîntenia cauzei..

Și iată, că d'atunci ne iau peste picior, își bat joc de poporul român. Pe țărani îi înfățișează ca pe niște proști, cari dau în gropi, cari n'au în cap nici cea mai mică schinteie de lumină, iar pe fruntași îi ocărăsc în cel mai mișelesc chip.

Astfel »Arad és Vidéke« de Duminecă scrie, că 15 plugari români s'ar fi dus la fibirăul din Hălmeagiu să-l întrebe: Adevărat să fie, că sarea s'a scumpit din pricină că la alegerile pentru comitat românii au votat cu ungerii, ceea ce a supărat pe Împăratul și l-a făcut să scumpească sarea!

Știm și noi, că fie din cauza neștiinței de carte, fie că nu cetesc nici puținii câți știu carte, sunt țărani, cari nu știu ce se petrece în lume... Să nu știe însă că sarea o vinde stăpânirea, *cămara*, că toate s'au scumpit și darea a crescut numai de când a ajuns la cârmă Kossuth, — român așa de nepriceput nu se află.

Mișelii de acestea scriu însă foile maghiare atât pentru a-i înfățișa pe plugarii români ca pe o turmă de vite, cari nu-s vrednici decât să poarte jug, cât și pentru a lua prilej să ocărească pe fruntași români, învinuindu-i că ei prostesc poporul, deci stăpânirea să sară asupra lor și să-i nimească.

Iată, într'adevăr, cum sfârșește scrisesele sale numita foaie ungerescă:

»Trebue să schimbăm tactica noastră de cruce. Să începem răzbunarea fără cruce... Văzduhul se curăță în măsură ce temnițele se umplu cu buruienile naționale. Nu are nici un înțeles crucea«.

Iată cum scriu foile stăpânirii, sub care au fost ciopârțiți *plugarii români* dela *Pánade*, *Pecica* și *Cristian* și împușcați cei 14 nenorociți slovaci dela *Cernova*.

Dar chiar țărani de prin părțile hălmeagene să fi uitat oare de jandarmeria și ostașii ce li-s'a trimis pe cap înainte cu doi ani, sub cuvântul că vor să facă revoluție?!

Să mai fie oare român atât de bătut la cap, care să nu știe, că fruntașii români câți au înfundat temnițele, nu pentru înșelătorie ori furturi, ci pentru că *au apărat poporul, și anume pe țărani*, au trebuit să sufere?!...

Și chiar acum, de ce se năpustesc foile ungeresti asupra fruntașilor români? Pentru că le este năcaz văzându-i că iar lucră să nu lase poporul pradă lupilor, pentru că știu bine: câtă vreme avem fruntași, nu-și pot bate joc de poporul nostru, fără să sune lumea întreagă și fără ca în dietă ori la adunările dela comitat să nu-i chiemăm la răspundere!

Nădăjduim însă, că Dumnezeu să lumineze din ce în ce pe plugarii noștri, să vadă tot mai lămurit jertfa ce fruntașii o aduc pentru binele obștesc. Să se adune astfel în jurul fruntașilor cu atât mai mare dragoste și credință, cu cât sunt mai neșpălați la gură și mai nerușinați ceice în foile ungeresti își bat joc și varsă foc asupra poporului românesc.

Contra naționalităților. *Buza Barna, juralistul de casă alui Kossuth, scrie într'un semioficios că a se revizui regulamentul Dietei pentru a opri obstrucția patriotică, ar fi fost crimă. A revizui însă »impotriva naționalităților, este cea mai supremă datorie!«...*

Chestia împăcării între maghiari și români, relevată în »Telegraful« și apoi discutată în presa română și maghiară, după știrile ce avem, a fost rău primită printre români. Dovadă e și articolul de mai la vale, care exprimă sentimentele tinerimei noastre. A vorbi de pace, când stăpânirea ne lovește fără cruțare, este a căuta să provoace diversiuni folositoare numai guvernului!

Politica noastră.

De V. Nițescu.

Despre român știm, că-i statornic în cinstirea legii strămoșești și alipirea lui îndârjită față de glia, care l-a făcut moștean al averii strămoșești — e deja proverbială.

Constatarea asta e un credeu. Și credeul nu-l poate schimbă și nici sdruncină nici o putere omenească, fiindcă rădăcina lui e încrustată în țărnia naturii, a cărei uniformitate veșnică n'o poate schimbă clipa nestatornică.

Ceice nu cred în adevărul acestui credeu, nu cunosc firea poporului român. Iar ceice își bat capul cu schimbarea acestui adevăr, sunt zidari nebuni, cari zidesc case de aur pe nisip — tablouri fantastice în creeri de nebuni.

Paginile istoriei noastre, cuvintele acestui martor cu glas de patriarh îmbătrânit în cinstea adevărului — mărturisesc, că nici val, nici furtună, nici om, nici demon, nici men de pe pământ n'a putut schimbă le-

gea românească — sufletul românesc, ci această lege, acest suflet a rămas statornic acelaș, neatins și întreg ca în clipa nașterii sale, plămădit în cel mai sfânt credeu al ființei noastre.

Fiind acest lucru așa — mă miră svârcolirea și nesăbuirea unor oameni, cari vreau să oprească apa Tisei de a se mai vărsa în Dunăre. Mă miră faptul ăsta, fiindcă încep să înțeleg, că cultura unui individ oarecare nu-i destul, ca acel individ să se considere de om întreg, ci această cultură ne firească îi face naivi și ridicoli. Iar individul naiv și ridicol — oricât de cult s'ar părea el — nu va fi niciodată respectat, și păreriile lui vor fi numai discuții de ocazie — de convingeri nu va fi vorba. Ca o cultură să fie completă, se pretinde dela purtătorul ei, să fie întruchiparea perfectă a conștiinței și a cunoștinței, iar firea lui să fie cârmuită de acești doi vâslatori, veșnic tari în străbaterea valurilor iscate de furtună.

Dar să fiu sincer. Să vorbesc ad rem. S'a scris aproape destul despre împăciuirea românilor cu maghiarii, dar nu s'a făcut niciodată constatare cinstită, că croirea acestei împăciuirii nu e vorba, să se facă între *poporul maghiar și poporul român*, ci între încurcătorii politiceii statului ungar de azi și 2—3 politicieni de ai noștri, cari se debitează de fruntași ai neamului nostru. Cele două popoare repetez nu știu nimic de lucrul ăsta.

Poporul maghiar își are guvernul său, dar cu toate acestea suferă, se luptă cu sărăcia Duhului și a materiei. De poporul român nu îngrijește acest guvern, fapt care-l face și să sufere și să nu sufere. E fapt, că amândouă popoarele sunt năcăjite și nemulțămite cu soarta lor.

E curios și aproape ridicol — ajung la constatarea de mai sus — că oameni considerați de culți devin naivi. Se tocmește și n'ajung la înțelegere. N'ajung, pentru că ei n'au și sunt departe de a căpăta plenipotența celor două popoare de a se învoi ca câțiva domni să bea aldămașul pe pielea lor. Șampania e bună, dar e bun și vinarsul. Vor bea amândouă partidele. Cea dintâi șampanie, a doua vinars și... nimic mai mult. Firea rămâne aceeaș, veșnic neschimbată. Legea sufletului nu se pleacă și nu se frânge niciodată. Poporul român rămâne acelaș complex de oameni împietriți în dragostea față de legea lor. Poporul maghiar, frate de suferințe sufletești și trupești cu poporul român — mai bate puțin din pinteni, până se va stinge focul, pe care-l aprind interesații inconștienți și în urmă, când va putea vorbi de aproape cu poporul român, va înțelege bunătatea și puterea de ajutor a acestuia și se vor apuca ca împreună, să rezidească casa pustiită de Mefistofelii veșnic vicleni.

Acesta-i adevărul și altul nu. Acesta trebue să fie, fiindcă el pornește din legea neștrămutată a firii și nu din creerii aprinși

într-o clipă nefericită de o idee șubredă îndemnătoare la fapte fără folos.

Cine crede în acest adevăr și cine luptă pentru strălucirea și triumfarea lui e adevărat politician și martir al neamului și al binelui omenimii.

Ugron — săciul — nu va fi nici odată Gladstone și irlandezii n'ar sta nici odată de vorbă cu el, fiindcă Ugron din Ungaria ar fi cel mai prototipic săciul în Anglia. El numai în Ungaria e bun, numai în țara asta e apreciat și e bine văzut în parlamentul maghiar și vai! de câteva zile și în parlamentul ungar. Guvernul maghiarilor l-a încredințat, să angajeze vre-o câteva slujii valahe, cari să măture gunoiul dinaintea ușii domnilor stăpânitori.

Și dl Ugron a făcut-o, iar șacalii guvernului, — cei gătiți pe fețe cu vuclii și stropiți în suflete cu sângele lui Caiafa, — ceata jidanilor din redacțiile plătite s'au apucat să bată doba... era vorba de licitația unui... popor... Dar din fericire licitația nu s'a făcut, fiindcă n'a fost cine să liciteze și nici ce să se liciteze... S'a amânat poate pe altădată această licitație, care însă nu va fi niciodată, cât va fi suflet în om. Nici moartea nu va cumpăra scule dela cumplita licitație, fiindcă ea însăș se va îngrozi de aceste scule.

Va zice cineva, că ce se face în politica noastră de azi, sunt numai vorbe și încercări individuale fără nici un scop serios.

În contra acestui ton flegmatic protestez cu toată tăria și pornirea mea de tinăr.

Unui individ român, care e un fragment al complexului — zis popor român, nu i-e iertat, să abuzeze de acest privilegiu printre popoare și să se abată dela calea fixată de părinții și moșii lui.

Legea de naționalități din 1868 n'a mulțămît pe reprezentanții poporului român și când s'a făcut votarea ei — deputații naționaliști de atunci au ieșit din sală demonstrativ. Nu i-a mulțumit, fiindcă legea aceea nu eră nici decât icoană completă a pretenziunilor vitale, cerute de sufletul românesc.

Astăzi? Astăzi sunt mulți, cari se mulțimesc cu această lege și lupta lor — zic ei ar încetă — dacă s'ar executa această lege. Pe toți aceștia nu-i înțeleg și nu-i înleg, pentrucă nu pot.

»Politica est ars fallendi« — mi-ar zice unul dintre mulții pseudo-politicieni îngâmfăți, fără însă să cugete cât de cât că altele erau vremile lui Napoleon și altele erau mijloacele, cu cari lucră el. Această politică noi n'avem față de cine o practică, fiindcă noi avem de lucru cu săciul încăpăținați, cu indivizi, bătuți de idei fixe, cari nici nu pot exista fără idee, sau și dacă i-ai rătăci puțin, în clipa când s'ar trezi din buimăceală, ar trebui, să te duci după visum repertum la Dumnezeu. Lăsăm la o parte imorala și lipsa de caracter a acestei politice, care ar produce o încurcală de neprevăzut în sinul poporului nostru rămas la spatele lui Dumnezeu în cele culturale. Nu! această politică n'o putem urmă, pentrucă și dacă ar aveă vr'un rezultat, acesta n'ar fi statornic, nu s'ar unî cu spiritul românesc, care cere și trebuie să ceară toate condițiile de existență ale acestui spirit, fiindcă vrea să fie întreg și nu ciungărit și amenințat mereu de a perî. Iar această pretenziune, dacă nu o vor realiză oamenii puterii vremelnice de acum, o va realiză altcineva și mai puternic, căruia natura însăș — care nu vrea să-și peardă nici un atom din întregiunea sa — îi va impune s'o ducă la îndeplinire.

Profeția asta e convingere, care mai curând sau mai târziu se va face faptă. Deci nu trebuie să se pună la cale tocmele cu puterile vremelnice, ci munca noastră a tuturor trebuie întrebuintată întreagă pentru păstrarea viguroasă a preaputernicului spirit românesc.

Nu abuzeze deci cei mari ai neamului de încrederea pusă în ei, și nu se facă precepeți ieftini, ca să vindă sau să destrame un spirit scump.

Politica de culuoare.

»Lupta« în numărul său dela 232 (10 Noembrie) publică următoarele:

»Ziaristica maghiară, ca de obicei, a turburat opinia publică românească cu informațiuni unilaterale, necomplete, și cari, prezentate așa, cum s'au prezentat, se dovedesc de tendențioase, și nu pot forma obiect de discuție serioasă.

»E vorbă de conversațiunea, ce ar fi avut-o părintele Lucaciu cu dl Ugron în culuarele camerei.

»Cine cunoaște politica, factorii ei, și pe părintele Lucaciu, vor fi înțeles numai decât, că aici e vorbă de raportaj ziaristic maghiar, cum se zice, »ad usum delphini«, sau pe românește, pe voia lor, după gustul gurei lor. Noi am fost în curat dela bun început cu starea adevărată a lucrului, de acea nu i-am dat însemnătatea, ce putea să o aibă. Și acum putem spune, și putem constata în mod autorizat, că conversațiunea adusă de ziarele maghiare și nemțești, din capitală, nu e reproducă fidel, ci foarte unilaterală, așa, că din acea apare cu preferință punctul de încredere maghiar, iară reflexiunile, cari ar fi clarificat politica națională română, sunt prezintate inexact, să nu zicem fals. De acea noi nici n'am stăruit asupra lor.

»Scriblierii șovinisti, însă, încurcă lumea, cum sunt, și-au ajuns scopul. Mulți români au primit de bani buni, cele scrise de șovinisti și și-au făcut reflexiunile. Pagubă de bani și de sentimente. Împăcarea națională nu se face așa ușor, și părintele Lucaciu nu e omul, care să vorbească cu atâta superficialitate și ușurință în chestia națională.

Facem o singură observație: dl dr. V. Lucaciu trebuia să dea o desmințire imediat, pentrucă astfel opinia publică românească să nu ajungă a-și face »reflexiunile« în chip desigur nefavorabil pentru dl Lucaciu (numai așa se explică necesitatea publicării comunicatului de mai sus!) iar pe de altă parte n'ar fi stricat o desmințire trimisă și ziarului »Budapesti Hirlap«, care a publicat convorbirea »ce ar fi avut-o« părintele Lucaciu cu dl Ugron.

Sentimentul care a determinat de aflel publicarea acestor lămuriri și desmințiri, a fost general între români. Noi am primit chiar un articol, venit din parte competentă, în care se arăta nedumerire, și dacă nu l-am publicat, a fost pentru a nu ni-se zice că vrem să provocăm disensiuni.

Comunicatul de mai sus ne-a dispensat de sarcina neplăcută să analizăm rostul acelei »politici de culuoare«.

POIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Dela o nuntă franțuzească.

De Octavian Crișmariu.

Prin legăturile, cari le-am făcut prin patronii mei dela pensiune, avui fericirea să iau parte aici la o nuntă franceză. Deoarece poezia sezonului după culesul viilor e nuntă, vreau să descriu o nuntă din partea aceea a Franței, care e cea mai renumită după vinurile sale.

La 9 ore dimineața îmi sosi trăsura, care mă duse la locuința miresei. Aici așteptaram puțin până sosiră toți invitații; apoi mersem într'un șir lung de trăsuri — la primărie. În sala de cununie toate s'au petrecut foarte oficios, și numai un obicei mi-s'a părut bizar: în sală aflându-se încă doi candidați de însurătoare miresele cu toate că nu se cunoșteau, se sărutară.

Apoi ne scoborîrăm și intrarăm în trăsuri spre a merge la biserică. Fiind biserică catolică, nu mă simțeam foarte bine, căci nu-i cunosc obiceiurile. Poate m'a observat preotul că sunt de altă religie, când mi-a întins crucea să o sărut, căci făcându-mi cruce »românește« el s'a uitat de sub ochelarii săi cam caraghios la mine. Orga suna frumos, se putea observa că istețul cantor nu cântă de milă. M'a pus apoi pe gânduri fraza din evanghelie: »Quod deus coniunxit, homo non separet« — cugetându-mă la divorțurile numeroase din Franța.

Dupăce se termină ceremonia înaintea altarului, mersem în sacristarul bisericii, unde ne scriseră numele într'o carte mare, sărutarăm mi-

reasa și felicitarăm bătrânii. Apoi intră și mulțimea care era în biserică, ca să ne poștească pe-trecere bună!

Intinzând apoi brațul stâng damelor, ne așezarăm în trăsuri spre a merge la hotelul destinat pentru nuntă. Incepurăm să respirăm mai liber că ne-am scăpat de ceremonie și de ceata mare a cerșitorilor dinaintea bisericii.

Era la 11, când am sosit la hotel. La poartă ne întâmpină alt conglomerat de cerșitori.

În fine ne aflarăm în interiorul hotelului. Simțirea, că nu mai suntem înaintea ochilor lumii, ne făcu familiari. Ne traserăm mânușele de pe mână și ne puserăm, pe odihnă, ca după o muncă foarte grea. Câte unul cerca să facă glume, dar nu aveau mult haz — pe flământ.

Nu peste mult ni-se dă de știre că prânzul e servit. Am intrat în sala de mâncare, în ordinea care ne-a indicat-o aranjorul.

Eră o masă lungă aranjată cu gust francez. Flori alese își delectau ochii. În farfuriile de argint eră »natura moartă«, struguri fini, persece, pere, etc... Dar mai bună impresie îmi făceau cele 5 păhare, cari erau așezate după mărime înaintea farfuriilor.

Ne așezarăm la masă. La dreapta mirei îmi eră cavaleră, la dreapta ei eram eu și așa mai departe, fiind așezați cavalerii la dreapta damelor.

Inceputul prânzului, ca de obicei, e cam serios. Eram ocupat cu cavaleră mea, care se interesă mult de obiceiurile noastre. Apoi incepură și ceilalți să participe la conversația noastră. Mă întrebau câte toate despre români, dar mai mult despre fata română. »Trebuie că-'s frumoase și drăgălașe« — îmi ziceau. — Ca să răspund

modest, le-am celit o notiță, care am fost luat-o din »Figaro«: »Românele sunt frumoase drăgoștoase, bine făcute, »oacheșe«, simțitoare și profunde. Și ce-i mai plăcut, decât să vezi o femeie română în costum de țărani...«

Intr'aceea ne aprofundăm tot mai mult în vinurile »bătrâne«. Și aveam niște chelnări, cari nu puteau să sufere spațiul gol în păhare... La capătul celalalt al mesei se auziau deja râsete: unul făcea glume... Apoi tot mai mult se poate observa că vinurile își au efectul... Cavaleră nu mai aveă astâmpăr pe loc, voia să danseze... și zicea că șampania i-s'a suit în cap...

Cafeaua am consumat-o în alta sală. Domnii fumau țigări, damele țigarete, și toți erau veseli... S'au cântat multe cântece vesele. Unul altul eră pregătit cu câte vr'un monolog, care-l declamă cu însuflețire, — natural cam în intervale trebuind să se mai cugete: vinurile din Burgundia sunt mai tari decât memoria. — Care aveă voce, cântă solo...

Incepură să mă năcăjască ca să le cânt românește. Norocul meu că se liniștiră cu promisiunea, că le voiu cântă seara cu vioara căci altcum trebuia să cânt, și sunt convins că nu multă fală le-aș fi făcut românilor cu vocea mea...

Apoi ne traserăm iarăși mânușele pe mâni, ca să facem o plimbare până în parc.

Acum timpul se schimbă: eră un cer frumos senin și un aer rece, ca după o ploaie de toamnă. Intrarăm în trăsuri, cari acum erau deschise trecând iarăși printr'un lung spalet de cerșitori...

Par'că și caii ar fi beut vinuri, căci mergeau al naibei. Eram veseli, cântam câte toate... și nu

Criza financiară.

Brün, 8 Nov. 1907.

În primăvara anului curent s'a măsurat puterea statului cu puterea banului, ca prima să fie repusă de ultima.

Roosevelt, președintele Statelor-Unite a declarat război miliardarilor americani. — John Rockefeller, inițiatorul trustului de petrol a fost pedepsit cu 30 milioane de dolari. — Răspunsul acestuia n'a întârziat. — De aceste două nume e legată criza actuală. Ne sunt proaspete în memorie derutele burselor americane dela începutul anului curent, — cari durează încontinuu. — Miliardarii americani: Rockefeller, Morgan etc. au respins dela sine cu duimul hârtiile de valoare, chiar și a societăților la cari erau acționari. Cursurile au scăzut repede. Panica a crescut.

Toți căutau să-și vândă efectele până nu scad cursurile și mai mult.

Crescând oferta năvalnic, și mai repede scădeau cursurile. — Au urmat falimente după falimente la rând. — Lipsa de numărare se simțea tot mai mult. — Criza eră încă în dezvoltare. Lumea agitată a început să-și ridice depunerile. A dat năvală asupra băncilor. Multe n'au fost în stare să-și îndestulească creditorii, — »au închis bolta«. — Asemenea au purces în timpul din urmă și 10 dintre institutele cu drept de-a emite bancnote.

Celea mai solide institute s'au folosit de celea 60 de zile legale, de-a nu replăti depunerile.

În Pittsburg, centrul industriei de fer și cărbuni, s'a închis bursa, — în San-Francisco s'a decretat o sărbătoare națională de mai multe zile, ca astfel să se amâne ziua de plată a scadențelor.

Toate acestea însă n'au ajutat mult.

Acum, după ce cursurile scăzuseră ca niciodată, miliardarii americani rescumpără cu prețuri scăzute hârtiile de valoare, prin ceea ce realizează un câștig enorm. Ies învingători și mai bogăți de cum erau. În mo-

mentul suprem Rockefeller pune la dispoziția băncilor mai mari 50 mil. dolari, — câteva zile mai târziu alte 125 de mil., împreună cu Morgan, — asemenea contribuie și statul cu sume enorme la ameliorarea situației. Pentru un moment spiritele s'au calmat, — ca să erumpă cu putere îndoită după aceea.

Americanilor le trebuie însă sume enorme. Știm cu ce pretenziuni pășiseră astă primăvară față de piața financiară. Numai 5 miliarde de dolari le-ar fi trebuit pentru investițiuni nouă, ameliorări, căi ferate, etc. etc. O sumă, care abia de se poate acoperi cu toate mijloacele lichide ale tuturor statelor.

Războiul englezo-bur și ruso-japonez au înghițit sume enorme, — asemenea a înghițit sume colosale industria americană și germană.

În fine armamentele teribile și costisitoare, — cu toate conferențele de pace, — recolta slabă etc., toate acestea au contribuit la coacerea și dezvoltarea rapidă a crizei actuale, — care bătue în America, unde speculațiunii nesănătoase au prins rădăcini.

Până acuma în Europa nu s'au observat semne rele, cari să prevestească o criză economică. Scumpetea actuală este a se atribui boalei americane, de care Europa se păzește și caută a o abate dela sine cu toate mijloacele disponibile.

Cum? vom vedea într'un articol următor.

V. V. B.

Din România.

Din Sinaia se anunță că colonelul Exarcu, aghiotant al A. S. R. Principelui Ferdinand, a fost găsit mort Vineri dimineață în baie, la castelul Pelișor.

Se crede că moartea a provenit în urma unui anevrism.

Defunctul colonel este fiul dlui Gh. Exarcu, fost reprezentant al județului Bacău în parlament.

Colonelul Exarcu era un distins militar și a fost mai mulți ani atașat militar la Viena și Paris.

știu ce m'au atins mai mult, cuvintele duici, pline de viață și de eleganță a coconițelor franceze, ori ochii lor cari luceau că mai să mă orbească. — Am noroc că sunt bănățean, căci alicum cine știe...

Parcul e depărtat de oraș. Dar nici nu am observat că am ajuns deja la capătul lui. Ne oprim la un restaurant de vară, cu grădină frumoasă. Deosebit mi-a plăcut aici purtarea bătrânilor, cari acum erau cei mai în voie bună. Cum se vede aerul i-a amețit, cel puțin eu procesul chemic al veselii lor mi-l explicam astfel: veselia = vinuri din Burgundia — aerul curat din parc. — Aveau glume bune, naturale, și toți râdeau.

Știu că am mai consumat ceva și în fine ne aflăram dansând printre petricelele grădinii...

Ne respiraserăm apoi. Cei mai mulți s'au reîntors la hotel, iar unele dame au mers să-și facă toaleta de seară. Și eu trebuia să merg după vioară-mi.

Eră deja seară. Se inseră deja cât de bine. Felinarele ca și când erau rânduie ca să ne facă lumină căci stăteau tare drept...

Luna într'aceasta își arală fața sa argintie dintre nori, cari îi făceau curte. Eră prea cochetă, — și mie nu-mi prea plac fetele cochete. Ce să fac

deci să mă scap de ea? Mă uitai crunt la ea, dar, nici că i pasă. Incepui dară să mă rog: »Bagă Doamne luna în nor... Nu știu ce mi a ajutat rugăciunea, ori că am amintit »fata bănățeană«, — dar fapt e că luna dispărură.

Ajunsei la locuința mea și îmi căutai violina, ca să o preparez pentru nuntă, ceace nu eră foarte ușor. Eră și indispusă, fiindcă de o vreme încoaci s'au răcit legăturile între noi. Cu toate acestea tot se împacă cu mine după ce o ștersei de praf și după ce i-am dat două coarde nouă cari îi lipseau deja de mult timp.

Apoi mă duse iar trăsura la hotel. — Dansul se începuse deja...

În decursul seara dacă nu aș fi fost preocupat cu d-șoarele, poate știam mai multe să povestesc. Am dansat foarte mult și le-am cântat de multe ori »Steluța«, căci într'una o cereau. Atâta știu, că mă simțeam foarte bine, încât mi-se părea, că așa nici-când nu mi-am petrecut.

La 11 ore a urmat apoi cina, care însă pentru tinerime nu a durat mult timp, căci coconițele începuseră dansul din nou, desigur fiindcă doreau sărutări, căci dansul care a urmat a fost numai un »Liebescomando« — francez.

La 1 oră veni chelnărul să ne avizeze că trăsurile au sosit.

Sfințirea bisericii din Radna.

Harnicul protopop al Radnei Procopiu Givulescu, sprijinit de Hristos iubitoarea inteligență și popor, zidit-au într'un gând și dor, nouă biserică sfântă, în vestitul loc de pelerinaj catolic, M.-Radna. Și neobositul nostru episcop diecezan Ioan I. Papp cu obișnuitu-i zel apostolic, ieri a săvârșit sfințirea asistat de: protosințelul Roman R. Ciorogariu, protopopii Vasilie Beleş, George Popoviciu, Procopiu Givulescu, Mihaiu Lucuța; de preoții Iosif Vuculescu, Maximilian Micloși, Frabrițiu Manoilă, Romul Vasu, Florian Roxin și Cornel Popescu; de protodiaconul dr. Iustin Suciș și de diaconul Nicolau Mihulin.

Calea până la Radna a făcut-o Prea Sfințitul cu motor special, însoțit și de deputatul dietal și secretar consistorial Vasilie Goldiș și secretarul instit. Victoria, dl Sava Raicu.

Prima întimpinare i-s'a făcut în Ghioroc, unde a ieșit întreg satul cu mic cu mare, în frunte cu preotul Romul Vătan, care l-a bineventat între freneticele aplauze ale poporului, căruia îi ține episcopul o scurtă cuvântare. Tot asemenea primire, cu popor și tinerime, cu buchete de flori și entusiaste aclamări și cu cuvântare arhierescă i-s'a făcut și în Miniș, unde i-a primit preotul Pelle și în Păuliș unde l-a primit preotul Ciorogariu.

În Radna motorul a stat înaintea casei protopopului P. Givulescu, unde a fost mare mulțime de popor adunat, nu numai din M.-Radna ci și din satele vecine. Prea Sfințitul primind bineventarea protopopului între frenetice urale și spalierul școlarilor, a intrat în casa protopopescă.

Biserica apoi a fost ticsită de popor, căruia Preasfințitul i-a ținut o înălțătoare cuvântare despre însemnătatea bisericii și a școlii confesionale, — cărările sufletelor noastre. La sfârșitul cuvântării poporul a erupt în frenetice aclamări la adresa iubitului Arhieru.

După recepțiuni P. Sa a făcut vizitele autorităților și onorațiilor din loc și apoi o splendidă masă în casa protopopescă, pe care doamna casei, însoțită de dragălașele nepoate, au prefăcut o într'o dulce jubilară sufletească.

Așa petrecându-se cele cerești și cele pământești, la orele 4 1/2 urcă de nou episcopul și sulta trenul special întră aclamările lumii adunate înaintea casei părintelui protopop. Și apoi pe cale altă surprindere: prima oară la Păuliș băieții satului, mai puțin, la Miniș, apoi mai mulți așteaptă pe arhieru, pe care îi aclamează, până ce la Ghioroc toată tinerimea satului. P. Sa emoționat de manifestația spontană a mititelor, le și ține o cuvântare potrivită, până când se dă preotul locului jos din tren, și apoi fericit de ziua fru-

Am ajuns deja la capătul nunții?... Da... nunțile în Franța de regulă țin până la 11 ore, și numai în cazul când își petrec foarte bine, stau încă 1 sau 2 ore.

Mi-a căzut foarte greu să mă despart. M'am depărtat însă foarte mângăiat de cuvintele de adio: »La revedere dle, cele mai bune suveniruri le avem dela d ta... te așteptăm cu drag să ne faci vizita...«

Și am sosit acasă. M'am culcat, dar de somn nici vorbă nu putea fi; ziua aceasta cași când ar fi trecut prin vis, — și totuș atâta m'a obosit. Ce-i mai dulce în lume, decât să fi obosit de impresii plăcute!

Capul îmi eră plin de momentele zilei. Înaintea ochilor mei erau scene frumoase. Urechea ca un gramofon, îmi reda muzica de dans și cuvintele dulci ale francezilor. — Dar mai mult inima îmi eră emoționată de iubirea multă, care au arătat-o atâți oameni buni față de mine, — un străin. — Repede a trecut ziua aceea, și totuș cași când aș fi trăit un an întreg!

Dijon, în Noemvrie.

moasei sărbări a zilei se întoarce la ale sale cu suita.

Înainte, Preasfințite, pe calea apostoliei, bun exemplu dând preoțimei, și să rămână brazdă adâncă în inima poporului despre păstoria arhierască a harnicului episcop Ioan I. Papp.

Pentru țărani.

(Urmare.)

Muncile agricole.

Art. 18. Invoielile de munci agricole, prevăzute la art. 1 al. c, nu se pot face decât în bani, se va putea însă prevedea, ca prețul muncii să cuprindă sau nu hrana țaranului.

Art. 19. Stipulațiunile legii de față, în ce privește invoielile agricole arătate la art. 1 al. c, se aplică numai țaranilor învoiți, cel puțin cu 15 zile înainte de începerea muncii respective în localitate. Aceste stipulațiuni nu privesc pe muncitorii străini; nici pe cei români învoiți chiar în timpul muncii.

Art. 20. Intrarea în țară a muncitorilor străini nu se va permite decât de ministerul de interne și numai cu avizul consiliului superior al agriculturii constatator, că în regiunea respectivă nu se găsească muncitori agricoli disponibili sau că cei disponibili n'au primit să se invoiască.

Art. 21. Este interzis proprietarilor și arendașilor, sub pedeapsă de 500 (cinci sute) lei amendă, a învoi țărani sau muncitori agricoli cu ajutorul mijlocitorilor profesionali, cari nu au o autorizațiune specială dela ministrul de interne; mijlocitorii profesionali exercitând fără autorizație vor fi supuși la o amendă de 200 (două sute) lei.

Art. 22. Invoielile de munci agricole nu pot fi îndeplinite decât în localitatea, pentru care au fost contractate și numai pentru lucrarea cuprinsă în contract.

Ele nu pot fi cedate în nici un caz, decât de proprietarul sau arendașul actual celui ce i-ar urma în exploatarea moșiei.

Art. 23. Munca agricolă neexecutată din cauză de forță majoră sau fiindcă proprietarul nu a avut nevoie de ea în cursul campaniei, nu se va putea transmite în anii următori, decât dacă a fost plătită înainte, și atunci fără dobândă. Când însă munca n'a fost plătită, ea se va anula de drept.

Art. 24. Fiecare țaran, care se invoiește pentru a munci pe pământul unui proprietar sau arendaș, este obligat să aibă un livret de munci agricole, după modelul anexat la această lege.

Acest livret va fi eliberat de autoritatea comunală unde domiciliază țaranul, și va forma pentru el un certificat de identitate față de ori ce proprietar sau arendaș, care ar voi să-l invoiască.

Fiecare livret va cuprinde numele, semnalmentele și vârsta țaranului, comuna unde locuiește, numărul și vârsta membrilor familiei sale, precum și întinderea de pământ propriu și numărul vitelor de cari dispune.

În livret se vor trece pe rând și legalizate, pe deoparte întinderea de pământ luată în dijmă sau în bani dela proprietar sau arendaș, muncile învoite, timpul și locul unde trebuiesc executate și sumele ce țaranul are de luat; iar pe de altă parte muncile făcute și banii primiți.

Inscrierile în livret se vor face cu cerneală; ștersăturile și îndreptările nu se vor ținea în seamă decât dacă sunt certificate de cel ce le-a făcut, ca contabilul moșiei, primarul.

Cel ce nu va înscrie în livret condițiunile prevăzute la al. 3 și 4 din acest articol va fi supus la o amendă de 10 lei în folosul comunei.

Autoritatea comunală va ține un registru special în care orice țaran domiciliat în comună și învoit prin contract va avea partida lui. Livretul va purta numărul corăspunzător al partidei fiecărui și va reproduce întocmai inscripțiunile din registru.

În caz de pierdere a livretului, comuna unde domiciliază țaranul va putea liberă acestuia un

duplicat, colaționat după datele din registru și purtând mențiunea: »duplicat«.

Livretul este anual; se va preschimbă prin îngrijirea primarului, la sfârșitul anului agricol. Costul lui e de 20 centime.

Art. 25. — Numai autoritatea comunală a domiciliului țaranului contractant este competente a autentifica și înregistra contractele agricole.

Țaranul însă poate încheia contracte agricole și în altă comună, cu condițiunea de a prezenta livretul său, care să dovedească că nu are contractată o muncă agricolă analogă în comuna sa ori aiurea, sau că muncile agricole ce voințe a mai contracta nu depășesc puterile lui de muncă.

Primarul care a autentificat contractul unui țaran din altă comună este obligat a comunica în termen de 3 zile, primarului comunei, unde domiciliază acel țaran, copie legalizată de pe contractul încheiat. El va trece și în livretul țaranului condițiunile de invoială.

Primarul care va contraveni acestor dispozițiuni va plăti o amendă de 10 (zece) lei în folosul comunei.

Art. 26. — Primarul care ar autentifica invoiele contractate de țaranii din alte comune, fără a fi controlat livretul, conform dispozițiunilor art. 25, va fi supus la o amendă de 20 (douăzeci) lei.

Țaranul, care peste puterile lui de muncă, s'ar fi învoit la mai mulți proprietari sau arendași, fără să fi putut executa muncile contractate, se va pedepsi cu 20 (douăzeci) lei amendă și va fi răspunzător de daunele cauzate.

Contractele prin care acelaș țaran se invoiește la mai mulți proprietari sau arendași se vor executa după ordinea în care acele contracte au fost trecute în registrul invoielilor.

Art. 27. — Proprietarul sau arendașul care, cu știință sau fără a cercela livretul, contractează învoli cu țaranii învoiți pentru acelaș timp și la alt proprietar sau arendaș, va fi supus la o amendă de 200 (două sute) lei.

Proprietarul sau arendașul, care va fi ademenit țaranii învoiți aiurea, va fi supus la o amendă de 400 (patru-sute) lei.

În ambele cazuri amenzile se plătesc fără județul daunelor interese cătră cel păgubit.

Art. 28. — Constatările la cari va da loc aplicarea art. 26 și 27 se vor face de către judecătorul de ocol.

Art. 29. — Proprietarul sau arendașul care, în invoială, ia asupra sa hrana țaranului, va fi obligat să scrie în contract tainul de pâine sau de mălaiu, leguma, pește, carne etc. În invoiala hranei cu ziua se va arăta numărul mâncărilor zilnice.

Cantitățile date nu vor putea fi reduse sub minimum necesar hotărât de serviciul sanitar superior. Hrana nu va fi, în nici un caz, de calitate rea sau inferioară.

Art. 30. — Proprietarul sau arendașul e obligat să îngrijească în timpul muncilor de starea sanitară a țaranilor ce întrebuintează. El e dator să le procure îngrijirile medicale și medicamentele.

Art. 31. — Copiii supuși învățământului primar nu vor putea fi învoiți decât conform unui regulament special, care va hotărî muncile agricole, la cari minorii vor putea fi învoiți, în ce anume condițiuni și în ce timp al anului.

Art. 32. — De două ori pe an, înainte de epoca prașilei și de epoca secerei, primarul va înainta Comisiunii regionale, prin mijlocirea inspectorului agricol, o listă a muncitorilor disponibili, cari doresc să se invoiască în afară de comuna lor, specificând totdeauna epoca și muncile la cari voiesc să fie întrebuintați.

Aceste liste se vor pune în fiecare județ la dispoziția proprietarilor sau arendașilor, doritori de a învoi muncitori.

Ele se vor înainta în copie spre acest scop, consiliului superior al agriculturii.

Din Bihor.

Clubul național din Orade a candidat pentru congregația comitatensă doi înși: pe dl dr. I. Ardelean adv. în Tinca și dl Vas. Plaștin, preot unit în Beliu. — E fapt, că noi pe aici nu suntem pregătiți pentru mișcare națională, fiindcă n'am avut nici o adunare populară. O organizație sau împărțea cu sistem în lucrare, ieșind din alvia formalității trecutului, nu s'a făcut, ci așa au lucrat, ca și când din oficiu și-ar fi împlinit datoria fiecare, de silă: — ceeace nu e de ajuns! E drept, că n'au îndrăznit candidații neîncrezându-se în popor și în elemente; ba s'a impus și dela Orade să lucrăm »cu precauțiune«, ceeace înseamnă: cu frică. La astfel de cazuri trebuie pășit pe față, cu demnitate și cu un metod sau organizație. Toți se plâng, că n'au știut nimic, nici țiduli n'au avut. În ziua de alegere am împărțit eu peste 100 ședule. La săteni de ai mei la nici unul n'am dat. Toți votaseră: 5 înși; duși și conduși de șumarul domnesc Ioan Moț să-și vândă sufletul străinului, pe care nu l'au văzut, nu-l cunosc și nici nu-l vor vedea. Inzadar le am spus eu înainte și se promisese, căci la adecă s'au lăpădat.

O purcedere necorectă și neiertată însă s'a făcut din partea preotului G. Molnar. — Clubul naționalist din Orade a candidat pe d nii Dr. I. Ardelean, și N. Plaștin. Și când colo dl Molnar fără autorizația nimărui și fără de a se sfătui cu nimenea. În ajunul alegerii a corțesit prin Beliu pentru al treilea candidat român: Dr. Pavel Costan, vădit ca să strice cauza noastră română. Nu presupun despre dânsul, că e dușmanul cauzei noastre naționale, dar e interesat, și nu trebuie să forțeze în direcțiune contrară cauzei noastre. Cel mult să-și îplinească datoria după conștiință sau să fie neutral, dar să nu strice. Eu n'am crezut să fi corțesit dânsul pentru al treilea candidat român, dar m'am convins în ziua alegerii astfel, că eram un grup cu părintele Stan din Agriș, dl Tole din Botfeiu ș. a. și vine părintele Plaștin candidatul, care se plânge de cădere, fiind că l-a stricat preotul Molnar din loc, și din norocire pică și dânsul între noi. Atunci dl Plaștin din vorba dintâi se adresează către dl Molnar: »D-tale am să-ți mulțumesc numai căderea noastră de azi! De ce ai corțesit D-ta și pentru dl Const. Pavel și ne bucezi pe toți?« »Dapoi ce eram să fac, răspunde dl Molnar, dacă a rugat dl Pavel cu tată-său la mine ieri, și m'au rugat să corțesesc pentru dânsul; îmi este prietin vechiu, iar d-ta nici nu ești cunoscut încă de popor.« »Nu în Beliu: belenii hotărâsc reușita cuiva, îi zic eu atunci, căci mai sunt o mulțime de comune, ci trebuia să te sfătuești D-ta cu noi toți și nu în ajunul alegerii.«

Iată dar încă o cauză a căderii noastre. Nu zic, că e toată cauza căderii, ci o împrejurare. Au mai contribuit încă multe. Și mie mi-se pare, că numai cu adunări populare vom putea izbuti în viitor, în care să vorbească deputați naționaliști, domni de român, și afară de țaranul nostru, în care vor avea deplină încredere mai ales în urma numelui vestit, pe cari cu toate fibrele inimii i-ar ascultă poporul. Pentru că noi conducătorii de până aci ai poporului nu suntem în stare a-l trezi la conștiință națională. Sătenii mei zic, către mine, că »mai rău e românul dacă ajunge domn, decât străinii«, — cu o așa perfidie, de ție-greață.

Măcar că pe mine mă cinstesc și laudă și în față se promit, că de-aici încolo numai român naționalist vor alege.

O adunare populară este poftită cu sete și este de lipsă la noi ca ploaia în acest anotimp sec. Pentru că viața națională aici numai în idee există, nu s'a intrupat încă; trebuie făcut începutul, deoarece țaranul nostru se teme a și vorbi despre trebile noastre naționale cași când acestora ar fi un lucru nepermis, poate contrar legilor țării. Știu efectul electric ce l-a produs o adunare populară de-a socialiștilor, că se laudau cu vorbitorul: »Vai Doamne, oare ce drepturi au aceștia de vorbesc așa? Cum i o spuse în față pretorelui« etc... Unde e întărit și răspândit naționalismul, cred ei, că e altă lume, acolo e ertat și

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás maeștru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bănpatak.

ar fi altfel de împrejurări acolo mai bune, măcar că-s mai rele ca aici.

Aici nu e dat timbrul național, căci să fie ridicat odată steagul să-l vadă, atunci toți ar alerga în urma lui. Trebuie să se afirme odată naționalismul aici. Până acum s'a așteptat la o minune din partea poporului, ca el de bună voie să-și întoarcă spatele dela domni de până aci.

Însă n'au curagiul și fiind lăsați pe propriile lor puteri și judecată, ei nu sunt în stare a se emancipa de jugul secular. Cealaltă doar înseamnă faptul, că înainte de alegere și în față se promit pentru român, dar la urnă dau ședulă contrară! Nu îndrăznește să se dea pe față în față d-nilor și nu au deplină încredere în puterea de lucrare a românilor, ba nu sunt convinși nici despre sinceritatea și adevărata lucrării românilor spre binele poporului, mai ales, că nu citesc.

Avem lipsă de bărbați conducători, destoinici, rezoluți, știutori de legi în cari să se încreadă și pe cari să se poată răzîma poporul. În Tinca ar trebui să avem noi un comitet național, care să organizeze comunele și să le pună în mișcare, în viață, lăsând la o parte interesele.

Chișlaca la 25 Octomvrie (7 Nov. n.) 1907.

Cu toată stima: Simeon P. Leucuța paroh gr.-or. român.

Din străinătate.

Procesul Nasi. Înalta Curte a continuat desbaterile în afacerea Nasi.

Ședința a fost deschisă la orele 2.

Dl Ciscotti termină depunerea sa și apoi dl Bissolatti repetă acuzațiunile formulate la cameră contra lui Nasi și care au provocat numirea comisiei de cinci membri.

S'a ascultat apoi deputatul Saporito, autorul raportului prezentat camerei și în urma căruia afacerea Nasi a fost declarată deschisă.

El declară că nu este adevărat că toți oamenii politici au fost ca Nasi.

Administrațiunile au putut comite erori dar oamenii de stat nu au comis nici odată asemenea fapte.

Nasi replică zicând, că a dobândit convingerea că Saporito a fost vrăjmașul său.

El a făcut o anchetă în contra sa fără a fi fost însărcinat să o facă și s'a opus ca Nasi să fie ascultat în fața comisiei bugetare pentru a da explicațiuni.

Se ascultă apoi domnul Cortese și profesorul Vagleri care au fost sub secretari de stat și șefii de cabinet la ministerul instrucțiunii publice.

După aceia ședința a fost suspendată pentru câțva timp.

SOCIALE.

Puterea societății.

I.

Numai tăria sufletului, hotărîrea tare de a rezista e în stare să învingă înrăurirea aproape irezistibilă a societății. Nimic nu formează și transformează întreaga fire a omului așa, ca societatea în care trăiește. Omul ca ființă asociabilă nu poate, așa zicând, trăi fără societate. Iar caracterul: modul de cugetare, obiceiul semenilor săi îl fac, fără să voiască, să le imiteze. El vede că toți fac așa și că dacă face și el așa, va fi bine. Firea conservatoare, pe care trebuie să o recunoaștem la fiecare om, îl oprește să se desbure de obiceiurile, pe cari le-a învățat dela moși și tați, pe cari le vede zi de zi la prieteni și cunoscuți. O tărie deosebită sufletească poate numai învinge vârtejul, în care ne ia mulțimea: puterea societății.

Îndată ce am recunoscut, ce influență decisivă are societatea în viața omului singuratic, e natural ca să atribuim societății aceeași putere și în marea viață a unui popor întreg. Cum e societatea așa-i și întregul neam; când societatea e coruptă și temelile neamului acela se cutremură.

Iată de ce trebuie să urmărim cu o deosebită atenție și dezvoltarea societății românești, iată de ce am deschis în coloanele ziarului nostru o rubrică separată, »Sociale«. Vom spicui din când în când în dosarele societății și ne vom da si-

lința să dăm totdeauna o iconă dreaptă, obiectivă a societății noastre românești. Și vom vedea, că multe straturi sociale dela noi ar trebui să aibă o bază mai sigură, că sunt încă multe de îndreptat și multe de făcut!

*

În viața popoarelor asupra societatea e o armă puternică de apărare. Pe polonii și francezii din Germania, amenințați de un curent grozav șovinist, asemănător acestui dela noi, numai societate lor națională îi mai salvează. Polonii din Posen și francezii din Alsacia și Lorena și-au făcut din familie și societate un fort de apărare, aproape invincibil: în legile morale ale societății ei au introdus și poruncile moralei naționale; la ei e mai mare păcat a călca legea moralei naționale decât poate chiar călcarea celor dintâi porunci și reguli, pe cari le impune morala pur socială.

Polonezul din Germania nu se înprîtinește cu germanul, familiile poloneze nu convin cu cele germane, și nici un neamț n'are intrare în societatea poporului asupra! Cine a luat o fată germană s'a instrăinat de neamul său, pe acela îl consideră de trădător, ei urmează sfatul bun, pe care ni-l dă și noauă chiar o poezie românească:

Cine-a'ndrăgit străinii...

Tocmai așa și francezii din Strassburg. Și aceștia trăesc dejă de zeci de ani, de când țara lor a fost ruptă de Franța iubită, pe care și acum o consideră de patria lor, fără a se lăsa nici când ademeniți de a veni în atingere cu societatea germană.

Ei nu mai au școli naționale — cum nici polonii nu au — și totuși urmează a cultivă, de mici copii, literatura și ideile marelui neam, din care fac parte. În sinul societății s'a refugiat ideea națională și spiritul francez a și găsit acolo un adăpost sigur. Tatăl povestește fiului său încă tot despre marele împărat * și antipatia și ura pentru tot ce e »prusian«. Nu »Die Wacht am Rhein« ci sunetele dulci și însuflețitoare ale »Marsellaise«-ei fac și acum pe francezul din Alsacia să tremure de entuziasm!

Și mai adânci rădăcini au prins ideile naționale, în societate, la cehii din Austria, cari păreau amenințați de germanizare.

Naționalismul, de care e pătrunsă societatea lor până în adâncul inimei, merge până la fanatism. Cehul nu-ți vorbește, afară dacă nu e silit de împrejurări grele, inevitabile, nemțește. Sunt hoteluri, birturi și cartierele boeme din Praga, unde poși muri de foame dacă nu știi câteva cuvinte boeme. Lupta, pe care o duc cehii pentru păstrarea naționalității lor are de aceea un succes îndoit, fiindcă o poartă înșiși și întreaga lor societate. Iar puterea legăturii firești: a familiei și societății nimic nu o poate zdrobi: nici chiar sulitezele scilpitoare, stropite de sânge, ale asupritorilor.

Și noi am ajuns așa, încât trebuie să cerem ajutor dela societatea noastră. De ce și cum, vom arăta de altădată.

Mișcarea culturală.

Aviz. Adunarea cercuală a despărțământului VI al »Asociațiunii«, convocată pe 4/17 Nov. a. c. în Rehău se amână pe Joi în 8/21 Nov. a. c. la 2 ore p. m. Direcțiunea despărțământului. S. Medean.

*

Societatea pentru fond de teatru român își va ținea adunarea sa generală în Cohalm, în zilele de 4/17 și 5/18 Noemvrie 1907. Brașov, 6 Noemvrie n. 1907. Virgil Onițiu, vice-preș., dr. Iosif Blaga, secretar.

*

Aviz. P. T. Domni, cari vor binevoii a participa la adunarea generală a »Societății pentru crearea unui fond de teatru român«, ce se va ținea în Cohalm în zilele de 4/17 și 5/18 Noemvrie c. și doresc a avea cvartire, să se adreseze dlui George Suciu, contabil la »Economia« în Cohalm (H. Köhalm) cel mult până Vineri dimineața în 2/15 Noemvrie c. Cohalm, în 9 Noemvrie 1907. Comitetul aranjator.

* Napoleon.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 11 Noemvrie. n. 1907.

— **Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra articolului interesant și instructiv scris cu multă competență de dl V. Bontescu, funcționar la marea bancă cehă »Ustredny«.**

— **Știri ziaristice.** Din Budapesta ni-se scrie că d-nii Lucian Bolcaș și Gh. Stoica au părăsit ziarul »Lupta«.

În același timp ni-se scrie că »Lupta« a ajuns în proprietatea dlui D. Birăuțiu, fiindu-i vîndută, cu contract în regulă, de proprietarul domnul dl dr. A. Vlad.

— **»Ûnnepi óda«.** Cu prilejul inaugurării noului local al preparandiei gr. cat. rom. din Oradea, la care a luat parte și episcopul Radu, un elev al preparandiei a declamat o »Ûnnepi óda« în unguerește. — Oare de ce? De ce în unguerește?

— **Hlinka și soții în temniță de stat.** Hlinka și soții lui, pe cari Curia i-a condamnat la arest de stat pentru agitație contra statului maghiar, își încep pedeapsa la 1 Decemvrie în temnița de stat din Vaț. Preotul Andrei Hlinka a scris o epistolă prietenilor lui din Rozsahegy, prin care îi avizează, că în decursul săptămînei viitoare va sosi acasă, ca să-și aranjeze chestiile particulare înainte de a-și începe osânda.

— Se vestește din Viena: Hlinka preotul din Rozsahegy, care acum e în Boemia în turneu de agitație, în interesul cooperăției dintre bohemii și slovacii din Ungaria, în Marța viitoare va sosi la Viena și va ținea conferențe antimaghiare bohemilor din Viena. Hlinka își va ținea prelegerile în casa reuniunii Narodni dom, pentru cari fac mari pregătiri bohemii de acolo. La tot cazul în seara aceasta se vor face demonstrații antimaghiare.

— **Procesul »Luptei«.** Cetim în »Lupta« de ieri: La 23 Noemvrie se va desbata înaintea curții cu jurați din Budapesta al doilea proces de presă, pornit împotriva redactorului nostru responsabil, dl Vasile Macrea.

Incriminat e articolul de fond »Apponyi« din nrul 34 al ziarului nostru.

Crima: »agitație«!

— **Neam mare, nu glumă.** »Bud. Hirlap« aduce știrea că în ziua de 9 și 10 c. s'au adunat la Budapesta în consiliu cei ce aparțin familiei conte Pongrácz. Sunt 260 membrii cari poartă numele și blasonul acestei familii, care-și știe originea din veacul XIII.

— **Otrăviri misterioase.** Se telegrafiază din Zsombolya: un țăran anume Nagy István merse în zilele trecute la cultivatorul de vin Ioan Balejan și îi ceru un păhar de vin. Acesta îi dădu și Nagy după-acei bău, la câteva minute căzu mort. Nu mult după aceea bău și soția lui Balejan și muri și ea în chinuri. Balejan făcu arătare la jandarmerie. Examinară butoiul și când îl desfăcură, găsiră în el un șerpe veninos în descompunere. Cercetarea se continuă.

— **Necrologe.** Iuliu Popi, amplotat la oficiul de dare, a încetat din viață după lungi și grele suferințe Vineri, la 26 Octomvrie v. (8 Nov. n.) 1907, la orele 11½ a. m. în etate de 33 ani și al 9-lea an al căsătoriei. Rămășițele pămîntești ale defunctului, s'au așezat spre odihnă veșnică Duminecă, la 28 Octomvrie v. (10 Nov. n.) 1907, în cimiterul gr.-or. român din deal, Lipova. Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvîntată.

Trimitem celor întristați condolențele noastre.

— După o boală mai îndelungată și grea nemiloasa moarte a răpit Vineri în 19 Oct. a. c. v. la 5 ore dimineața pe tinăra preoteasă Iuliana Crainic născută Sfera în al 22-lea an al etății și al 3-lea al căsătoriei, lăsând în cel mai mare doliu pe iubitul ei soț și preot Iuliu Crainic din Unip, pe micuța ei fetiță Leliția, care a rămas orfană în etatea fragedă abia de 2 ani, pe jalnicii ei socrii: Maria și Ioan Crainic notar penzionat, pe nemângăiații ei părinți Natalia și Ioan Sfera-Sferuț econom fruntaș în comuna St.-Mihai în Torontal, pe unica ei soră Maria, care mult foarte mult a căutat-o în greaua ei boală, apoi pe o.

„CRIȘANA“
Societate de economii și credit în Brad.

Concurs.

Se publică concurs pentru ocuparea unui post de **practicant**, dotat cu un salariu anual de 840 coroane.

Reflecții au să documenteze, că au absolvit cu maturitate o școală comercială și că posedă pe deplin limba română și maghiară și eventual și cea germană.

Cei cu praxă de bancă vor fi preferați. Petițiile au a se înainta **până în 20 I. c.** subsemnatei direcțiuni, iar postul e a se ocupa în 1 Decembrie a. c.

După serviciul provizor și neexceptionabil de un an, va fi denumit funcționar definitiv cu salariu anual de 1100 cor., 200 cor. bani de cuartir și tantiema statutară.

Brad, 7 Noiembrie 1907.

Directiunea.

Se caută

un candidat de avocat

în cancelaria avocațială a dlui **dr. Gavril Cosma**, Belényes.

Găini de soi curat orpington, prăsilă din anul acesta și din anul trecut se vind în grabă din cauza strimtoarei de loc cu prețul dela 5 coroane, la **Fenyey Árpád**, Arad, str. Demeter nr. 92. La cumpărare în mare — preț redus.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ **KASSA** ◆◆◆

Se curăță sau se vâpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se vâpsec într-o culoare închisă trunică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se vâpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expedierea cât se poate de repede și punctual **pe postă și în provincie**.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță frumos și multă îngrijire.

Un candidat de avocat

cu praxă, doctor iurist și care posedă bine limba maghiară și română află aplicare în o cancelarie din M.-Oșorheiu. (Marosvásárhely) Deslușiri dă administrația »Tribunei«.

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe lângă prețurile cele mai moderate.

Prețul curent al cărnei.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că de la 1 Noemvrie, în măcelăria mea am redus prețul cărnei așa d. e.

Carne de vită îngrășată:

1 klg. de carne de vită grasă partea dinainte 52 cr., klg. de carne de vită îngrășată partea dinăpăr pentru supă 64 cr. 1 klg. carne de tocană 56-60 cr. 1 klg. de carne pentru friptură, antricoate, pulpa de sus, pește albă 72 cr.

Vițel bătrân:

1 klg. din partea dinainte 48-52 cr., 1 klg. dinapoi 64-68 cr.

Vițel tânăr:

1 klg. dinainte 72 cr., 1 klg. dinapoi 88 cr.

Carne de porc:

1 klg. 72-76 cr., 1 klg. din cotlete 84 cr., 1 klg. de unsoare curată 70 cr., 1 klg. de slănină 70-76 cr. Sollicitând binevoitorul concurs al on. public răman

ou
stimă: **Farkas György,**
măcelar.

Forray-utca casa Kristyóry.
Lângă berăria Deutsch.

Import de cea mai fină cafea.

Căfele prăjite

prăjite zilnic și proaspăt în prăjitorul meu propriu cu vapor, din soiurile cele mai alese:

Cafea Cuba mărgea, ce mai fină, 1/2 Kgr. fl. 1.20
Amestec de Granada Nouă, 1/2 Kgr. " 1.—
" regal (Király Keverék) 1/2 Kgr. " —80
" Domingo 1/2 Kgr. " —70

Căfele brute.

Cafea Mărgea și Cuba, foarte fină, 1/2 Kgr. fl. 1.—
" Java de aur 1/2 Kgr. " —90
" Mocca, 1/2 Kgr. " —90
" Liberia, 1/2 Kgr. " —80
" Mărgea și Cuba, 1/2 Kgr. " —80
" Quatemala, 1/2 Kgr. " —90
" Santos, Mărgea și Cuba 1/2 Kgr. " —60

T e a.

Fărmituri, 1/2 Kgr. " 1.50
Kongo, 1/2 Kgr. " 1.50
Amest. reg. (Király kev.), 1/2 Kgr. " 3.—
Mandarin (veritabilă), 1/2 Kgr. " 4.—

Vânzare în mare și mic.

— In provincia franco. —

Cu deosebită stimă:

Wizner Benő,

negustorie de import de cafea și alte din Fiume

Szeged, Károly-utca 16.

— Zilnic cafea proaspătă prăjită. —

Prima societate de credit funciar român din București.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală, că în ziua de 20 Noiembrie st. v. 1907 ora 3 p. m. urmează a se ține licitație, prin oferte închise și fără drept de supralicitare, la sediul acestei Societăți, strada Colței Nr. 27, București, pentru vânzarea de veci a moșiei Căiuți din comuna Căiuți, plasa Trotuș, județul, Bacău.

Intinderea totală a acestei moșii este aproximativ de 4782 fălci sau 6848 ha. din care:

Ca 5203 ha. pădure, cea mai mare parte seculară, esențe fag, stejar și rășinoase, 597 ha. arătură, 294 ha. fâneată, 35 ha. vii, iar restul livezi de pomi, locuri în sate, râpi, ape și prunduri.

Licitația va începe dela suma de 1.900,000 (un milion nouă sute de mii lei).

Garanția cerută la licitație este de lei 50 000 (cinci zeci de mii lei) în scrisuri funciare rurale.

Condițiile speciale pentru vânzarea acestei moșii se pot vedea la sediul Societății în orice zi de lucru între orele 11 a. m. până la 6. p. m.

Ele fac parte integrantă din contract.

Ofertele trebuie făcute pe formularele date de Societate, la care se găsesc alăturate condițiunile speciale de vânzare.

Vânzarea rămâne definitivă numai după aprobarea Consiliului de administrațiune.

Directiunea.

— Sa fondat în anul 1868. —

BÁLINT JÁNOS următorul lui SILBERMANN J.

măiestru de cojoace și căciuli, precum și institut de plissé în

Temesvár-Gyárvaros

Andrássy-ut nr. 7, peste drum de frații Deutsch.

Recomandă magazinul său abundant ajustat, ot felul uc de fabricante proprii de

piei perziane, piei veritabile de Ardeal negre și feștite, piei de lipsca, căciuli pregătite din pânură Kriemer.

Mare magazin în tot felul de modă nouă de

pălării pentru bărbați și copii mai departe am piel veritabile din țară și străinătate, precum perziane KRIEMER, fărbiute de Lipsca, precum și de miel alb.

În institutul meu de plissé se primește tot felul de haine pentru plissé, din loc și provincia.

— Prețuri moderate, serviciu prompt! —

desfacere în mic și mare. — Comandele din provincia se execută prompt și repede.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chemicește curat și natural, în lichid din izvoarele de acid carbonic din baia celebră Buziás, pentru prepararea apigazoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Biuroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii bincare Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ SZÉN-SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Ransburg M.

și Fiul

neguțatori de struguri
și cultivători de vin,

Arad, str. Zrinyi nr. 4^a.

Iși recomandă

vinurile cele mai bune

Vin alb
de Măderat și Mocrea.

Vin roșu de Miniș
și alte

Vinuri de dessert,
în butoaie și sticle.

In sezonul fructelor, asemenea ca doftorie
pentru anemici recomandăm

vinul nostru vechi roșu
de Miniș

care având conținut de »csersav« sunt de un
efect admirabil.

Cu espediare locală de casă recomandăm
minunatele noastre

vinuri de masă

în sticle de câte 1 litră, fără sticlă 70 fil.

Telefon 323.

Catalog de prețuri trimitem la dorință.

Fritz Berger

LUGOS

Liferează

parchete de toate soiurile
de
stejar și fag

și tot felul

de articole de lemnărie

precum

și lemne pentru ars
de diferite soiuri.

LENGYEL KÁLMÁN

.. .. FABRICANT DE INSTRUMENTE MUZICALE .. ..
IN CLUJ EGYETEM-U. NR. 1.

ATELIER SPECIAL DE INSTRUMENTE CU COARDE.

Violinele vechi de măiestri și fabricațiune proprie, precum și violini;
celuri și gurdune, instrumente cu coardă, francezești, veritabile italienești,
germane și Weibelit, tocuri de violino frumoase de calitate mai fină și mai
simplă, ținător de note și mare depozit de feurite părți de instrumente
muzicale.

Pe baza
studiilor
câștigate
aici și'n
strălnă-
tate se
angajază
să facă
reparatu-
rile cele
mai com-
plicate și
le săvâr-
șește cu
multă
dexterita-
te.

Atrage
atențiuna
care dă vioarei un ton moale, despre dovedirea aceasta seivesc neunmă-
ratele scrisori de recunoștință.

Comandele în mare sau mic se espediază imediat.

Pe cei interesați li primește cu plăcere în Kolozsvar (Cluj) în prăvălia
din str. Egyetem nr. 1., precum și în atelierul din curte.

on. public
muzical
surdiena
din Cluj,
pe care
dacă o
așez în
vioare și
cel mai
slab in-
strument
dă tonuri
curate
pline și
puternice,
mai de-
parte lac
de vioară
fabricație
proprie,